

HUNGARA ANTOLOGIA

aktis: K.KALOCSAY

dukis: J.BAGHY

K.BODO

L.HALKA

F.SZILAGYI

L.TOTSCHKE

nis: **L**ITERATURA MONDO, BUDAPEST 73

Ĉi tiu
libro
estas la
u n u a
el
la libroj
de
Asocio de
Esperantistoj
Libro-
Amikoj
(Literatura
Mondo)
en
la jaro
1933
Hungarijo
Budapeŝto,
IX.,
Kecskeméti str. 10.
7

HUNGARA ANTOLOGIO

William W. Carpenter
Escondido
California
May 1st 1934

HUNGARA ANTOLOGIO

Kalman
REDAKTIS:
K. KALOCSAY

KUNLABORIS:
**J. BAGHY, K. BODÓ, L. HALKA,
F. SZILÁGYI, L. TOTSCHÉ**

Eldono de Literatura Mondo, Budapest, 1933

Tiu ĉi libro
estas la unua el la serio 1933
de Asocio de Esperantistaj Libro-Amikoj, Budapest

Készítette a Pestvidéki Nyomda Vácon — A nyomdáért Bénik Gyula felelős.

Antaŭparolo

Redaktante ĉi tiun antologion de la hungara literaturo, mi bone konsciis, ke mi surprenis taskon, kiun mi ne povos perfekte plenumi, pri kiu mi devos kontentiĝi je pli-malpli doloraj kompromisoj.

Premite unuflanke de la, kvankam vasta, tamen limigita amplekso de la libro, aliflanke de la embaraso de riĉeco rilate la prezentindan materialon, unue mi devis decidi, ke mi rezignos pri la kompleteco por doni prefere interesan legaĵon. Tial mi nenion publikigas el la malnova proza literaturo, kiu hodiaŭ jam apenaŭ povas havi komunan intereson al internacia publiko. La vicon de la prozistoj do komencas *Jókai*.

Aliflanke, la tute nova generacio prezentas novan malfacilaĵon. La junaj verkistoj estas tiel grandnombraj, ke ili, prezentitaj per po unu novelo aŭ poemo, postulus preskaŭ la saman amplekson, kian havas la tuta libro. Mi do, post longa konsiderado, devis ilin tute preteri kaj prezenti nur tiujn aŭtorojn, kiuj komencis sian verkadon antaŭ la milito. Mi konscias, ke tio estas manko, sed ĝi havas ankaŭ avantaĝon: tiamaniere la antologio prezentas nur aŭtorojn, kies valoro eltenis la kritikon de certa tempo. La junan generacion mi esperas iam konigi en aparta volumo.

Por ke la libro, inter tiaj cirkonstancoj, ne estu minacata per tio, ke ĝi aspektas malfreŝa kaj eksmoda, mi klopodis publikigi de la vivantaj aŭtoroj freŝajn pecojn, kiuj per sia tem-elekto aŭ alimaniere tuŝas la sferon de la aktualeco. Mi ripetas, ke mi volis doni ne tiom dokumenton pri la hungara literaturo, kiom interesan kaj plezure legeblan legaĵon.

Por doni ĝeneralan trarigardon pri la hungara literaturo, ni publikigis la skizon de *M. Babits* verkitan okaze por franca, do eksterlanda publiko. Sed ĉar ĉi tiu trarigardo, ĝuste ĉar ĝi celas nur tute ĝeneralan orientadon, estas tro skiza rilate la opajn aŭtorojn, antaŭ la verkoj de ĉiu aŭtoro ni donas malgrandan karakterizan noton. Ĉi tiujn notojn kaj ankaŭ la tradukon de la artikolo de *Babits*, prizorgis *L. Totsche*.

La antologio rezultis el la fervora kunlaboro de *J. Baghy*

K. Bodó, L. Halka, F. Szilágyi kaj L. Totsche. Sub la tradukoj oni trovos la nomon de la respektiva tradukanto. Tradukoj ne subskribitaj estas faritaj de mi. Por lokŝparo mankas el la libro la plejparto de tiuj poemtradukoj el la hungara lingvo, kiuj aperis en mia *Eterna Bukedo* kaj en la *Poemaro el Hungarlando* de Szilágyi. Nur kelkajn, parte tralaboritajn, mi alprenis pro specialaj kaŭzoj.

Rilate la neologismojn, ni tenis nin al la zamenhofa principo »iom post iom«, krome al la principo, laŭ kiu oni devas apartigi la poezian vortprovizon de la vulgara. La komencanto trovos en la libro tre multe da legajo, en kiu lin ne ĝenos eĉ unu vorto netrovebla en la Plena Vortaro. Aliflanke en kelkaj prozaj pecoj (*Mitologio de Babits, Ĉe Mühlhausen...* de Szomory), kie la stilo kaj vortriĉo de la originalo tion postulas, ni estis malpli severaj, ni rigardis ilin kun la sama mezuro kiel la poemojn. Ni opiniis: kiu havas plezuron pri tiaj ĉefverkoj de stilo, tiu havos ankaŭ komprenon pri la artaj bezonoj de nia literatura lingvo. Ni kredas, ke per la kompromiso, kiun tiamaniere ni faris inter riĉo kaj simpla, progreso kaj konservativeco, oni ĝenerale estos kontenta. La vortojn netroveblajn en la Plena Vortaro cetere ni klarigis en la fino de la libro. Oni apenaŭ trovos pli ol dekduon da ili ne registritan en iu fama vortaro.

Mi ne volas kun grandaj vortoj entuziasmi pri nia laboro: ni faris nian eblon por la celo: konigi hungarajn literaturajn trezorojn kaj samtempe doni kiel eble valoran kontribuojon al la Esperanta literaturo. Se ni iagrade sukcesos pri tio, ni havos riĉan kompenson por niaj klopodoj.

K. Kalocsay

KLARIGOJ KAJ NOTOJ

Vortklarigoj

pri vortoj ne registritaj en la Plena Vortaro de SAT. Ili plejparte estas troveblaj en vortaroj: (b): *Boirac*; (c): *Christaller*; (f): *Fulcher-Long*; (gm): *Grosjean-Maupin*; (g): *Grabowski*; (v): *Verax*; (w): *Wüster*; (z): *Zamenhof*; Vortoj kun (*) mankas al tiaj vortaroj; kelkaj (bohema, morna, sakri, sledo, stumbli, trista) estis jam plurfoje uzataj de bonaj verkistoj. Dek vortoj estas proponitaj en la Parnasa Gvidlibro.

Pri io ne trovebla en la suba listo, oni rigardu sub Diversaj Klarigoj.

<i>adoleski</i> (w): seksmaturiĝi, vir-	malstreĉiĝo,
(in)iĝi,	<i>lici</i> (*): esti permesata,
<i>agapo</i> (z): amfesteno de l' unuaj	<i>mesaĝo</i> (*): sendita sciigo,
kristanoj,	<i>miraĝo</i> (b): vidtrompa aerspeg-
<i>ascendi</i> (c): supreniri,	uliĝo,
<i>baŭmi</i> (b): obstinstariĝi,	<i>morna</i> (*): preme malhela, mal-
<i>bohema</i> (*): fantazie vivanta en	gaja,
gaje portata mizero,	<i>moskatelo</i> (b): vino kun speciala
<i>bunta</i> (c): multkolora,	aromo,
<i>damni</i> (g): kondamni je infero.	<i>nababo</i> (b): hinda princo; riĉ-
<i>defraŭdi</i> (w): ŝteli ion ofice kon-	egulo,
fiditan,	<i>nana</i> (v): nenormale etkreska,
<i>descendi</i> (c): malsupreniri,	<i>nomumi</i> (*): difini por posteno,
<i>dura</i> (gm): malmola,	(subsenco de <i>nomi</i>),
<i>ekshibicia</i> (*): malsane sinnudig-	<i>nupto</i> (*): geedziĝo,
ema,	<i>obscena</i> (gm): pudorindigniga,
<i>flotilo</i> (*): militŝipetaro,	<i>obskura</i> (f): malluma,
<i>gracila</i> (w): maldikkorpa,	<i>pigra</i> (*): maldiligenta,
<i>horori</i> (g): esti terurita,	<i>pluvialo</i> (b): pastra ceremonia
<i>humida</i> (g): malseka,	vesto,
<i>jubili</i> (c): ĝojkrii,	<i>poltrona</i> (*): malkuraĝa,
<i>koagli</i> (b): solidiĝi (sango),	<i>ponio</i> (*): speco de etkreska
<i>kriĉi</i> (*): akcipitre krii,	ĉevalo,
<i>kviki</i> (c): akre pepi,	<i>povra</i> (*): kompatinda,
<i>kariatido</i> (b): subkornica statuo,	<i>predo</i> (*): rabakiraĵo,
<i>langvoro</i> (b): korpa kaj anima	<i>rara</i> (g): malofta, maldensa,

retikulo (*): mansaketo,
rustika (gm): kampulmaniera,
sakri (*): blasfemi aŭtomate, ne
intencante ofendi Dion,
salamo (*): speco de kolbaso,
dika, malmole farĉita el mal-
grasa porkviando, tre longe
konservebla,
sarmento (v): volvkrampo de
kreskaĵoj,
sinki (c): fali milde, kvazaŭ re-
tenate,

skafandro (b): subakvita ekipaĵo,
sledo (*): glitveturilo,
sordino (*): sonobtuzigilo,
stumbli (*): falpuŝiĝi,
sturmi (g): kurataki,
ŝminko (z): vizaĝŝmiraĵo,
tenera (b): karesema,
torporo (gm): sensentiĝo pro
nervopremo,
trista (*): malĝoja,
vagabondo (c): landvojvagulo.
vilao (z: villo): somerdomo.

Diversaj klarigoj

Mallongigoj: fr: franca; germ: germana; gr: greka; it: itala; lat: latina.

Aedilis: Roma oficisto.

Anakreono: greka kantisto de amo, vino, vivĝojo (ĉ. 600 a. K.)

Ariono: duonmita greka kantisto. Laŭ Herodotos ŝipanoj lin volis murdi por rabi lian monon. Li petis kiel lastan favoron: kanti sian cignokanton. Poste la ŝipanoj lin ĵetis en la maron, sed delfeno, allogita de l' kanto, lin prenis sur sian dorson kaj portis al la bordo.

Bácska (baĉka): landparto de Hungarlando, nun ĝi plejparte apartenas al Jugoslavio.

Bergeronette (fr.: berĵeronett): paŝtistinetino.

Camena (kamenā): nomo de fontnimfoj en la Roma mitologio. Poste oni ilin identigis kun la grekaj Muzoj.

Cato (kato): la granda Roma respublikano, kiu post la venko de Julio Cezaro sin mortigis.

Ceres, Bacchus, Venus: manĝo, drinko, amo.

Cocytus (kocitus): (greke: Kōkytos): mita rivero en la roman-

greka submondo.

Comme il faut (fr.: komilfo') kiel oni devas, kiel decas.

Comme la belle fée de l'été (fr.: kom la bel fe dōlete'): kiel la bela feino de l' somero.

Comme vous êtes charmante (fr.: kom vuzel' ŝarmaat'*): kiel ĉarma vi estas.

Cardaŝo: hungara popoldanco.

Da capo (it.: da kapo): ree dekomence.

Danaidinoj: laŭ la greka mito 50 filinoj de Danao. Aĝyptos, ĝemelfrato de Danao svatas pri ili por siaj 50 filoj. Danao malvolonte konsentas, sed liaj filinoj, laŭ lia ordono, mortigas siajn edzojn dum la nuptonokto. Ilia submonda puno: eterne verŝi akvon en senfundan barelon.

De strigis, quae non sunt, nulla fiat mentio (lat): Pri l' serĉistinoj, kiuj ne ekzistas, neniam mencio estu plu.

Eksogama: tenanta sin al la moro: preni edzinon nur el fremda tribo.

* La duoblaj vokaloj signas nazosonan.

Evoe' (gr.) bakhanalia ĝojkrio.

Fidias' (Phidias): la plej genia greka skulptisto (5 jc. a. K.)

Iksiono (Ixion): laŭ la mito, lapita reĝo, favorato de Zeus. Invitite al la Olimpa tablo, li enamiĝas al Hera. Zeus formas por sia favorato Hera-figuron el nubo, kun tiu ĉi I. generas la kentaŭrojn. Sed poste, kiam li fanfaronis pri la amo de la vera edzino de Zeus, lin puŝas Zeus en la submondon, kie li de tiam eterne ruliĝas ligite al fajra rado.

In laŭdem confinium (lat.) Por laŭdo de l' limregionoj.

Karibdo (Charybdis): danĝerega abismo en la Sicilia mar-kolo.

Komitaĉo: serba surprizmilitisto.

Kuruco: hungara soldato batalanta kontraŭ la aŭstria imperiestro, precipe sub la gvido de Thököly kaj Rákóczi (dua duono de l' 17-a kaj la unua kvarono de 18 jc.)

Korinto: greka urbo; korinta vinbero: speco de sekvinbero.

Larissa: antikva urbo meze de belega pejzaĝo en Greklando.

Mésalliance (fr. mesaliaans'): subranga edz(in)iĝo.

Mithras: dio de lumo en la persa mitologio. Lia kulto, post 70. a. K. disvastiĝis ankaŭ en okcidento. Oni figuris lin kutime kiel junulon kun friga pinta ĉapo, genuantan sur virbovo kaj pikantan per ponardo tra ĝia kolo.

Mon berger (fr.: moo berĝe'): mia paŝtisto.

Mujiko: rusa kamparano.

Nyugat (hung.: njugat: okcidento): Revuo de la juna hungara

literaturo, ekirinta en 1908.

Ovidio: Publius Ovidius Naso (43 a. K. — 18 p. K.) Liaj plej gravaj verkoj: *Metamorphoses* (prikantado de mitaj transformiĝoj), *Ars amatoria* (ludema didakta poemo pri la amo), *Fasti* (festa kalendaro en versoj). Sur la zenito de lia poezia gloro lin trafas la ekzila ordono de Aŭgusto. En *Tomi*, ĉe la bordo de l' Nigra Maro li vegetis ĝis sia morto. Ĉiuj liaj petegoj, humiliĝoj, elegioj, leteroj versaj estis vanaj, Aŭgusto lin ne pardonis plu.

Palaestra (lat.: palestra): lukt-ejo, ekzercejo.

Pan: dio de l' paŝtistpopolo de l' sudgreka Arkadio, kies kulto poste disvastiĝis en la tuta antikva greka mondo. En la postkristaj jarcentoj oni devenigis lian nomon el la greka vorto *pan* (ĉio, tuto), faris lin reprezentanto de l' tuta naturo kaj en ĉi tiu senco la kulto de Pan fariĝis simbolo de la antikva pagana gaja naturadorado.

Petit cabinet (fr. pöti kabine') malgranda kabineto.

Pécs (peĉ): hungara urbo.

Pindaro (Pindaros): la plej glorata greka lirikisto (4 jc. a. K.)

Refectorium (lat.: refektorium): monaĥeja manĝejo.

Sikulo: ano de hungara gento, loĝanta en la montara orienta limregiono de Transilvanio.

Sarmato: antikva gento de suda Ruslando.

Skito: antikva gento, loĝinta dum la antikva epoko inter la Don kaj Danubo. La malnovaj hungaraj kronikoj nomas Skitio la prapatrujon de l' hungaroj kaj

tial la vorto *skito* estas ankaŭ nun uzata por signi radikan hungaron.

Souvenir (fr.: *suvönr*) memoro, memoraĵo.

Stylus: skribilo per kiu oni skrapis la literojn sur vakstalon.

Ŝamano: tunguzdevena vorto, ĝi signifas homon komunikiĝantan kun spiritoj. La funkcio de l' ŝamano konsistas el aŭgurado, el la esplordiveno de l' vero, el kuracado kaj el spiritforpelo (ekorcismo). La ŝamanismo, kiel kulto de senpera kuminikiĝo kun spiritoj, estas trovebla ĉe multaj primitivaj popoloj, kiuj jam atingis la animisman kredon.

Tabouret (fr.: *tabure'*): malalta remburita seĝo sen apogilo.

Teint (fr.: *teen*): vizaĝkoloro.

Tibullus: latina lirikisto, verkinto de belegaj elegioj (59.—19. a. K.)

Tiburo (Tibur): latina urbo meze de belega pejzaĝo (la nuna

Tivoli.)

Toupet: (fr. *tupè*): rekombita kaj suprenkrispigita frizaĵo.

Uniform (germ.): nekonvenaĵo, nedecaĵo.

Valedicit patriae, amicis ktp. Adiaŭas al la patrujo, al la amikoj kaj al ĉiuj, kiujn li havis karajn.

Vicomte (fr.: *vikoont'*): rango inter barono kaj grafo.

Vicomtesse (fr.: *vikoontess'*): *vicomte*-ino.

Wales (ŭels): Kimrujo.

Watchful chaperon (angl.: ŭoĉful ŝeperoŭn): akr-okula viringardisto.

Zrinyi (zrinji): (1508—1566) hungara heroo, defendinta la fortikaĵon Szigetvár (sigetvar) kontraŭ la turkoj; vidinte, ke la fortikaĵo ne estas plu tenebla, li kuratakis turkojn kaj mortis kune kun ĉiuj siaj subuloj. Lian morton prikantis en sia *Zrinyias* lia samnoma nepo, poeto kaj militestro.

Bibliografio

de la hungara literaturo en Esperanto

EN LIBROFORMO:

- Zoltán Ambrus*: La bazaro brulas. Tradukis *K. Mezei*.
Endre Ady: La Wagram-odo; *Lajos Biró*: La infano; *Gyula Krudy*:
La prauloj. Tradukis *R. Rajczy* kaj *A. Dobler*.
Árpád Abonyi: Mallumaĵoj. Tradukis *P. de Lengyel*.
Árpád Berczik: Kiu ne povas plori; *Ferenc Molnár*: La kitklubo;
Soma Guthy: Demandoj konfesigaj. Tradukis: *L. Loránd*,
I. Kelemann, *F. Varga*.
Jenő Heltai: Gertie. Tradukis: *F. Varga*.
Ferenc Herceg: Marĉfloro. Tradukis *F. Göttl*.
Ferenc Herceg: Hungaraj rakontoj. Tradukis *A. Panajott*.
Mór Jókai: Du noveloj. Tradukis *J. de Luczenbacher*.
Kálmán Mikszáth: Fantomo en Lubló. Tradukis: *Jenő Forster*.
Kvar noveloj (*Ferenc Móra*: Kiam mi estis en ĉielo; *Vilmos Szigethy*: Kitelo de sankta Anna; *István Tömörkény*: Hirundoj; *Mihály Cserzy*: Sur la vojo de l' malboniĝo. Tradukis: *D. Muzsnai*.
Sándor Petőfi: Elektitaj poemoj. Tradukis: *E. Fuchs*.
Hungara Poemaro I. kaj II. (poemoj de *Petőfi*, *Arany*, *Berzsenyi*, *Szabolcska*). Tradukis *R. Fiedler*, *A. Marich*, *R. Rajczy*.
Mihály Vörösmarty: Ilonjo bela. Tradukis *E. Fuchs*.
Ses noveloj (de *M. Jókai*, *K. Mikszáth*, *F. Herczeg* kaj *F. Molnár*)
Tradukis *J. de Luczenbacher*, *F. Beck*, *L. Bálint*, *A. Hanzirovics*.
Bonhumoraj rakontoj (de *K. Mikszáth*, *V. Rákosi*, *F. Karinthy*,
F. Molnár, *J. Heltai*, *I. Kálnoki*, *S. Guthi*). Tradukis *P. Balkányi*, *E. Faludi*, *K. Tilkovszky*, *A. Hanzirovics*, *I. Kepes*.
Jenő Heltai: La paĝo de l' reĝino. Tradukis *K. Kalocsay*.
Géza Gárdonyi: Du kokcinoj. La montro. Tradukis *K. Kalocsay*.

- Kantanta Kamparo*, 101 hungaraj kantotekstoj. Tradukis K. Kalocsay.
- Imre Madách*: La tragedio de l' homo. Drama poemo. Tradukis K. Kalocsay.
- Sándor Petőfi*: Johano la Brava. Popolfabelo en versoj. Tradukis K. Kalocsay.
- Poemoj de *Balassa, Csokonai Vitéz, Petőfi, Vörösmarty, Arany, Vajda, Ady* en la Eterna Bukedo de K. Kalocsay.
- Frigyes Karinthy*: Morgaŭ matene. Dramo. Tradukis: K. Kalocsay.
- Frigyes Karinthy*: Norda vento. Novelkolekto. Tradukis K. Bodó.
- Mihály Babits*: La cikonikalifo. Romano. Tradukis K. Bodó.
- Poemaro el Hungarlando*. Antologio de F. Szilágyi. Poemoj de *Balassa, Csokonai Vitéz, Berzsenyi, Vörösmarty, Petőfi, Arany, Vajda, Kiss, Gárdonyi, Palágyi, Vargha, Ady, Ignotus, Heltai, Juhász, Babits, Szép, Emőd, Gellért, Harsányi, Kosztolányi, Füst, Zoltán Nagy, Tóth, Lcsznai, Karinthy, Gyóni, Gyagyovszky, Szabó, Várnai, Kassák, Nádass, Pintér, Mécs, Zsolt, Ilyés, József, Fenyő, Simán, Tamás, Erdélyi, Sárközi, Somlyó, Pásztor, Boross, Rába, Balázs, Dán, Kér, Lanátor, G. Nagy, Szebenyi, Szolnoki*.
- Lajos Biró*: Fraŭlino Ida; *Kálmán Porzsolt*: La vojo malsupren. Tradukis: L. Rereips.

EN REVUOJ.

- Ady, Endre*: Béni, la apostolo. (K. Bodó.) Literatura Mondo 1924.
- Ambrus, Zoltán*: La senorela homo. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1931.
- Babits, Mihály*: Fabelo el la Dekamerono. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1925.
- Babits, Mihály*: Odysseus kaj la sirenoj. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1924.
- Falu, Tamás*: Krucenigmo. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1931.
- Fóthy, János*: La poeto kaj la morto. (K. Bodó.) Hungara Heroldo, 1928.
- Gárdonyi, Géza*: Anĝelo en lernejo. (L. Spierer.) Hungara Heroldo, 1930.
- Hajnik, Miklós*: En Weimar. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1932.
- Heltai, Jenő*: Gertie (A. Bayer.) Literatura Mondo, 1922.
- Heltai, Jenő*: La kuracisto kaj la morto. (L. Rereips.) Rivista Italiana di Esperanto, 1931.
- Heltai Jenő*: Ruĝĉapinjo kaj la lupo. (K. Bodó.) Hungara Heroldo, 1928.
- Heltai, Jenő*: Promenado en la zoo-gardeno. (L. Spierer.) Hungara Heroldo, 1930.

- Herczeg, Ferenc*: La bubo. (A. Bayer.) Literatura Mondo, 1923.
- Herczeg, Ferenc*: Donna Sol. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1931.
- Jókai, Mór*: La blanka folio. (Luber.) La Revuo, 1912.
- Jókai, Mór*: Kiel oni almilitas la virinojn. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1923.
- Karinthy, Frigyes*: Oni desegnas min. (P. Balkányi.) Esperanta Finnlando, 1922.
- Karinthy, Frigyes*: Korpa beleco, Literatura Mondo 1922.
- Karinthy, Frigyes*: Li donas al mi temon. Literatura Mondo, 1922.
- Karinthy, Frigyes*: Barabbas. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1926.
- Karinthy, Frigyes*: La fremdulo. (K. Bodó.) Hungara Heroldo, 1928.
- Kosztolányi, Dezső*: La riĉulo. (R. Göndör.) Hungara Heroldo, 1930.
- Kürthy, György*: Knabeto, ĉu vi venas ludi? (R. Göndör.) Hungara Heroldo, 1930.
- Lovik, Károly*: Rut, la tajloro. (L. Rereips.) Rivista Italiana di Esperanto, 1931.
- Mikszáth, Kálmán*: La botetoj. (P. Balkányi.) Esperanta Finnlando, 1922.
- Molnár, Ferenc*: La kokono. (E. Szirmay.) La Revuo, 1912.
- Molnár, Ferenc*: Malfeliĉa amo. (K. Kalocsay.) Literatura Mondo, 1924.
- Móricz, Zsigmond*: La etulo. (A. Bayer.) Esperanta Finnlando, 1922.
- Móricz, Zsigmond*: Tragedio. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1925.
- Sándor, Kálmán*: Gaso. (Parvus Piscis.) Literatura Mondo, 1932.
- Szomory, Dezső*: Reĝo Richard III. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1931.
- Török, Gyula*: La majstroverko. (K. Bodó.) Literatura Mondo, 1925.

Enhavo

	Paĝo
Antaŭparolo	5
<i>Mihály Babits</i> : Studo pri la hungara literaturo	7

POEZIO.

Masonisto Kelemen	26
Anjo Molnár	27
La soldato kaptita	28
Máté Biró	29
István Fogarasi	32
Ilona Budai	33
La bela Antal	34
La serpento	35
Ilno bela floro	36
Malkuraĝulo	37
<i>Balassa, Bálint</i> : In laudem confiniorum	38
Renkontinte Julian	39
Valedicit patriae	39
<i>Csokonai Vitéz, Mihály</i> : Al la Espero	41
La makuleto	42
Al la sonĝo	42
La feliĉo	42
<i>Berzsenyi, Dániel</i> : La proksimiĝanta vintro	43
Mia dividparto	44
<i>Kölcsey, Ferenc</i> : Himno	45
Vanitatum vanitas	46
<i>Katona, József</i> : Sceno el Bán Bánk	48
<i>Vörösmarty, Mihály</i> : Pensoj en biblioteko	54
Antaŭparolo	57
La homoj	58
<i>Petőfi, Sándor</i> : Devizo	60
Fea sonĝo	60
Jen ŝafisto sur azen'	67

	Sur akvo	67
	Banas sin la luno	67
	Marĉando	68
	Mia amo: mar' muĝanta	68
	Majstro Paŭl'	69
	Se parolus Dio	69
	Ja neniam amis, kiu diras	70
	La frenezulo	71
	Ho rememor'	74
	El ĉi brila mondo	74
	Malĝojo? Ocean' giganta	74
	Malleviĝas nubo peza	74
	Vi amas la printempon	75
	Ho teda pens'	75
	Miaj kantoj	76
	La poetoj de la XIX. jarcento	77
	Kio por mi jam estis mia an'	78
	Lumon	78
	Por Laĉjo Arany	79
	Estus mi torento	80
	Valo kaj monto	81
	Vesperigo	82
	Sur plataj' de milda maro	83
	Sur mia naskotero	84
	Tri birdoj	85
	Arbeto al ventego	86
	Kial kantas vi, poetoj bonaj	86
	Je la fino de la jaro	87
	Alaŭdon aŭdas mi denove	88
<i>Arany, János :</i>	Trankviliĝo	89
	Mateno kaj vespero	90
	La kimraj bardoj	90
	Brava Bor	92
	La romanco de l' abelo	93
<i>Vajda, János :</i>	En la arbaro de Vaál	95
	El la »Memoro pri Gina«	96
	Post dudek jaroj	97
	La kometo	97
	Memorskribo	98
<i>Reviczky, Gyula :</i>	La morto de Pan	99
<i>Kiss, József :</i>	Judit Simon	103
	Fajroj	105
<i>Ignotus :</i>	Antaŭ lulilo	107
<i>Szilágyi, Géza :</i>	Dorsoj	108
	La granda krio	108

<i>Heltai, Jenő:</i>	La aŭrora stelo	110
<i>Pásztor, Árpád:</i>	Al la sklavoj de l' enuata vivo	111
<i>Ady, Endre:</i>	Batalo kun la grandsinjoro	112
	Konservi vin trans ĉiu limo	114
	Mortoflor': la Kiso	114
	Antaŭ princo Silent'	115
	Post maja pluvego	115
	Sur vinmonto de jaroj foraj	115
	Sur tablo-trono	116
	Sonĝo pri abelejo	116
	Kie vi, Adamo	117
	Krucifikso en arbaro	117
	Petego pri rido	117
	La trombono de Dio	118
	La alveno de Dio	118
	Maria kaj Veronika	119
	Virinoj sur la bordo	119
	La granda kasisto	120
	La ŝtelinto de mia sorto	120
	Admono al gardantoj	121
	Rememoro pri nokto somera	122
	Kanto kronika el 1918	123
<i>Babits, Mihály:</i>	Cigankanto	125
	La Danaidinoj	127
	Du fratinoj	128
	Naiva balado	129
	Vintra kanto	130
	Vespera demando	131
	Nova jaro	132
	Fortissimo	133
	Strato antaŭtagmeze	134
	Strato vesperiĝe	136
	Delonge forsonoris temp' de Sappho	137
	En arbara loĝejo	138
	Cigano en mortkondamna ĉelo	139
<i>Kosztolányi, Dezső:</i>	El la »Lamentoj de kompatinda knabeto»	140
	Kvieta pura poemo	146
	Kio postrestis	146
	Bato	147
<i>Juhász, Gyula:</i>	La reviviĝinta Lazaro	149
	Anna eterna	150
	Sur barbsekiga benko	150
	Paco	151
	La eterna tapiŝo	151
	L' infanon, dum li dormas	152

<i>Nagy, Zoltán:</i>	Vintra memoro	153
<i>Szép, Ernő:</i>	Poemo	155
	Soneto	155
	La rideto	156
	Ĉe la dancistino	157
	Infanludiloj	157
	Nude	158
<i>Karinthy, Frigyes:</i>	La poeto	160
	Leciono	161
	Mortinto	162
<i>Tóth, Árpád:</i>	Marto	164
	Elegio al genistarbeto	165
<i>Gellért, Oszkár:</i>	Sankta malbela ĝi estas, amiko	167
	Adamo kun Madách	168
	La nokto de libertempa soldato	168
<i>Füst, Milán:</i>	Sur egipta tombŝtono	169
<i>Falu, Tamás:</i>	La »Patro-nia« de l' panoj	170
<i>Várnai, Zseni:</i>	Horo en soprano	171
<i>Kassák, Lajos:</i>	Metiistoj	172
	80	173
	83	173
	85	174
	89	174

PROZO.

<i>Jókai, Mór:</i>	Kiun el la sep	179
<i>Mikszáth, Kálmán:</i>	La verda muŝo kaj la flava sciuro	185
<i>Gárdonyi, Géza:</i>	Pentristo en vilaĝo	200
<i>Herczeg, Ferenc:</i>	Barono Rebus	207
<i>Ambrus, Zoltán:</i>	La monaĥo predikas akvon	216
<i>Bródy, Sándor:</i>	Tajloro Kubin	222
<i>Krudy, Gyula:</i>	La leteroj de l' poŝtestro	227
<i>Kóbor, Tamás:</i>	Ĉe l' rando arbara	232
<i>Pekár, Gyula:</i>	Pierrot kaj Colombine	236
<i>Heltai, Jenő:</i>	La tri fratinoj Tündérlaki	246
<i>Ignotus:</i>	Marta biero	251
<i>Móra, Ferenc:</i>	Kontraŭ la aŭroro	254
<i>Szini, Gyula:</i>	Amo, nenio pli	258
<i>Molnár, Ferenc:</i>	La unua paŝo	267
<i>Révész, Béla:</i>	Odoroj	273
<i>Kaffka, Margit:</i>	Pri malnova soldato	277
<i>Biró, Lajos:</i>	La duonfilo	284
<i>Babits, Mihály:</i>	Mitologio	290
<i>Móricz, Zsigmond:</i>	Malriĉaj homoj	316
<i>Kosztolányi, Dezső:</i>	Esti jam denove bonfaras	347

<i>Szomory, Dezső</i> : Ĉe Mülhausen la malĝoja oficiro	360
<i>Laczkó, Géza</i> : Ĉe la bordo de l' skita maro	380
<i>Szabó, Dezső</i> : La porkido de la bona Dio	387
<i>Karinthy, Frigyes</i> : La sama en viro	411
<i>Nagy, Endre</i> : Ŝtata murdejo	416
<i>Falu, Tamás</i> : Kvin jaroj	428
<i>Nagy, Lajos</i> : Honto	432
<i>Tersánszky, Józsi Jenő</i> : Novelo pri novelo	437
<i>Kassák, Lajos</i> : Fragmento el la »Vivo de homo«	441
<i>Földi, Mihály</i> : Place de l' Opéra	447
Vortklarigoj	455
Aliaj klarigoj	457
Bibliografio de la hungara literaturo en Esperanto	460

Preseraroj

trovitaj post preso

- Pĝ. 10. desupre linio 13. Anst. *uta* legu *tuta*.
Pĝ. 10. demalsupre linio 4. Anst. *Marta* legu *Maria*.
Pĝ. 12. desupre linio 14. Anst. *ongusta* legu *bongusta*.
Pĝ. 12. demalsupre linio 3. Anst. *tacio* legu *Stacio*.
Pĝ. 16. demalsupre linio 16. Anst. *vivsekcianta* legu *vivisekcianta*.
Pĝ. 18. desupre linio 3. Anst. *nkoraŭ* legu *ankoraŭ*.
Pĝ. 25. desupre linio 3. Anst. *sanĝiĝis* legu *ŝanĝiĝis*.
Pĝ. 26. demalsupre linio 7. Anst. *Pajĉo* legu *Paĉjo*.
Pĝ. 27. demalsupre linio 1. Anst. *reee* legu *ree*.
Pĝ. 28. demalsupre linio 12. Anst. *turksultani* legu *turksultano*.
Pĝ. 38. demalsupre linio 13. Anst. *kasklumoj* legu *kasplumoj*.
Pĝ. 67. demalsupre linio 1. Anst. *i* legu *vi*.
Pĝ. 69. desupre linio 24. Anst. *arolo* legu *parolo*.
Pĝ. 86. demalsupre linio 10. Anst. *perdigas* legu *perdiĝas*.
Pĝ. 274. desupre linio 4. Anst. *fermandante* legu *fermadante*.
Pĝ. 280. desupre linio 5. Anst. *ĉefjug-* legu *ĉefjuĝ-*.
Pĝ. 282. desupre linio 12. Anst. *uta* legu *tuta*.
Pĝ. 324. demalsupre linio 13. Anst. *Nun jen* legu *Nu jen*.
Pĝ. 328. desupre linio 2. Anst. *laŭtenanto* legu *leŭtenanto*.
Pĝ. 371. demalsupre linio 7. Anst. *falado.* legu *falado.*.
Pĝ. 414. demalsupre linio 5. Anst. *miaj* legu *miajn*.
Pĝ. 444. desupre 13. linio. Anst. *kampo* legu *lampo*.

Ĉi tiu libro estas la unua, kiun donas al vi la Asocio de Esperantistaj Libro-Amikoj sub la zorgado de Literatura Mondo. Ĉi tiu nova organizaĵo celas kreskigi la literaturon de Esperanto, celas doni valorajn librojn en la manojn de ĉiuj legemaj esperantistoj.

Tio estas la unua celo. Sed ne malpli grava estas la dua: doni malmultekostajn librojn. Jam por la unua jaro la Asocio de Esperantistaj Libro-Amikoj donas krom ĉi tiu verko grandiozan Enciklopedion de Esperanto, tradukitan kaj originalan romanojn, unu libron laŭ elekto el certaj libroj kaj verkon pri la Moderna Arto, entute 6 librojn kun ĉ. 2000 paĝoj.

Kiel atestas tiu ĉi libro, la verkoj eldonataj estas ne nur interesaj, sed ankaŭ belaj, bongustaj kaj indaj por loko en ĉiu biblioteko. La malmultekostecon pravas, ke la jena libro estas donata por la egalvaloro de svisaj frankoj 3.— broŝurita kaj sv. fr. 4.— bindita. Ankaŭ la aliaj libroj estas proksimume samprezaj. Tial ni ne dubas, ke vi tralegos kaj petos regularon de la Asocio en la plej proksima tempo kaj aliĝos al ĝi.

Kompreneble la gvidantoj de la organizaĵo ne volas halti ĉe tiaj prezoj kaj tiaj libroj kaj ili deziras konstante pligrandigi la kvanton de la donataj libroj por la sama kotizo de sv. fr. 13.50 respektive 17.—. La ega favoro, kiun la membroj havas, evidentiĝas en tio, ke tiuj libroj en kutima librovendista trafiko kostus ĉirkaŭ 50.— frankojn svisajn.

Eble vin interesas scii, ke laŭ la regularo de la Asocio oni devas aliĝi plej malfrue ĝis la 1-a de novembro por ricevi la librojn de AELA por malalta kotizo. Post tiu dato la libroj estas haveblaj nur por la kutima librovendista prezo.

Por sia kotizo la membroj ricevas ankaŭ apartan gazeton kvaronjare aperantan, kiu temas pri libroj en Esperanto, sub la redaktado de K. Kalocsay.

La eldonejo Literatura Mondo dum la ekzisto de ne pli ol du jaroj pruvis, ke estas eble eldoni belajn kaj bonajn librojn. Asocio de Esperantistaj Libro-Amikoj post ekzisto de unu sola jaro pruvos jam, ke estas eble doni belajn kaj bonajn librojn por pripagebla prezo.

Dependas de vi kaj de ĉiuj inteligentaj, literaturŝatantaj esperantistoj, ĉu ĝi povos fari eĉ pliajn miraklojn.

Ni donas al vi tiun ĉi libron: juĝu, ĉu estas inde aniĝi, ĉu estas inde varbi novajn membrojn?

Ni firme esperas, ke vi respondas jese kaj per tio ebligas tian grandiozan progreson de nia literaturo, kiu estus ĝis nun neimagebla.

Asocio de
Esperantistaj
Libro-
Amikoj
donas
por via kotizo
en 1933
ses librojn
entute
preskaŭ
2000 paĝojn,
por
malaltega
kotizo.

Petu
regularon
de

Literatura
Mondo

(A. E. L. A.)
Budapest, IX.,
Mester ucca
53, V. 7